

Marjolein Ploegman

We doen elkaar veel aan in het onderwijs is de mening van Marjolein Ploegman. Zij nam in Zandvoort het initiatief een andere school van de grond te krijgen. Een droomschool waar leren, werken en leven geïntegreerd verloopt. Haar kortste weg iets te bereiken via het bestaande onderwijs belofde niet voldoende resultaat. Vandaar dat zij nu ook haar energie steekt in het oprichten van een nieuwe school, die model kan staan en proeftuin mag zijn. Als de conventies en conditioneringen in het bestaande onderwijs voor de hand liggende evoluties in de weg staan moet de broedplaats maar buiten die geëigende onderwijsinstellingen zijn is haar opvatting. Het is duidelijk dat Ploegman wil breken met kaders die als vanzelfsprekend worden gehanteerd binnen het onderwijs. Maar zij meent ook dat de huidige onderwijswetgeving voldoende mogelijkheden biedt voor doorbraken.

Het werk van Ploegman brengt haar binnen de muren van allerlei onderwijsorganisaties in het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs. Onderwijsverbetering is haar vak en ze heeft het vermogen knelpunten te identificeren. Zij ziet veel situaties tussen docenten en leerlingen die zij kenschetst als 'leed dat mensen ondanks allerlei goede intenties elkaar aan doen'. Als moeder van twee kinderen in de basisschoollleeftijd herkent ze die signalen ook uit het basisonderwijs om haar heen. Ze ziet dat er door gegroeide situaties onvermogen is uit te breken en werkelijk te veranderen op essentiële punten. Daarmee ontkent ze niet dat het onderwijs te maken heeft gehad met veranderingen. Die veranderingen gingen nooit over de besluitvormingscultuur en de machtsstructuur. Het bleef bij een beetje medezeggenschap, een nieuwe methode, andere coalities en dezelfde organisatie maar dan groter of in ander verband. Zelfs de mogelijkheden creatief om te gaan met schooltijden en verbinding tussen voorschoolse- en naschoolse opvang aan te brengen heeft tot niet meer geleid dan

rigide geschuif met kwartiertjes, invoering van een continue rooster en de inzet van andere partners om opvang te realiseren. Er is niet bijgedragen aan nieuw gedrag van mensen in de school en aan ander eigenaarschap, waardoor gestuurd kon worden op betekenisgeving. Haar tocht langs de school van haar eigen kind, schoolbesturen in de omgeving, het bovenschools management in de regio, politiek en ambtenaren bevestigt haar, dat zij een goed verhaal heeft. Mensen raken enthousiast en voelen zich geïnspireerd maar vallen dan terug met de verzuchting: "We willen het wel maar het is niet mogelijk, het gaat teveel onrust geven". Het bestaande onderwijs heeft onvoldoende oog en oor voor mogelijkheden. Het systeem wordt overheerst door toetsing, verantwoording en uniformering. Dat zorgt voor verlamming of traagheid.

Ploegman staat niet alleen, zij functioneert in een topkring van oprichters. Een topkring is een begrip uit de sociocratie en uit het gedachtegoed hierover putten de mensen die bij de oprichting van 'De School' betrokken zijn. Sociocratie is de grondslag voor het denken en doen over 'De School'. Sociocratie gaat vooral over besluitvorming en legt de nadruk op de totstandkoming van een besluit en de verbinding tussen het besluit en de mensen die het aangaat. Dergelijke besluitvormingsprocessen zorgen voor herkenning van de uitkomsten en voor gedrevenheid bij mensen om conform de besluitvorming aan de slag te gaan. De school die Ploegman voor ogen staat, gaat uit van een samenleving waarin leren, leven en werken zijn geïntegreerd en waarbij 'De School' een verschijningsvorm is waarbinnen deelnemers – leerlingen, leer-

krachten, ouders (leren) samen-leven, (leren) leren en (leren) werken. 'De School' bereidt voor op burgerschap. Op een autonome deelname aan de samenleving, bijdragend aan de vorming van harmonieuze sociale verbanden (o.a. gezin, vereniging, werk, politiek, belangenorganisaties) met respect voor zichzelf, de ander en het leefklimaat. Deze visie van 'De School' sluit aan bij de adviezen van de Onderwijsraad.

De organisatievorm van 'De School' is volgens Ploegman zowel voor de hand liggend als (helaas) uniek in het onderwijs. Vijftig weken per jaar open, van acht uur 's morgens tot zes uur 's avonds, voor kinderen en jongeren van twee tot achttien, zodat zij zich ononderbroken kunnen ontwikkelen. Scheidslijnen verdwijnen als zij niet logischerwijs in dienst staan van noodzakelijke processen. Ploegman: "Het is toch wonderlijk, we gaan aan de ene kant voor passie en ambitie, voor concentratie en gebruik van talenten. Aan de andere kant gaat de bel voor het volgende lesuur of het einde van de schooldag en geven we het signaal om alles maar uit de handen te laten vallen. Alsof het onbelangrijk is wat je op dat moment aan het doen bent, gewoon procesverstoring. Betekenis geven in het onderwijs is niet gebaat bij die heilige huisjes. Ook zo'n scheidslijn is het denken in onderscheid tussen theorie en praktijk. Je zult maar intelligent zijn en kok willen worden. Kun je VWO gaan doen en zes jaar lang geen kookpan zien of in het VMBO veel eerder die kookpan gaan zien, maar onder je arm lopen met je intelligentie. Het onderwijs zit vol met ontplooiingsremmers, met wat wel mag en niet mag. Dat brengt de generaties niet de kennis die nodig is voor

die door ons zo gewenste kenniseconomie en veelbelovende toekomst." Er is niet voor niets gekozen voor de naam 'De School'. Het oorspronkelijke woord school is afgeleid van het Griekse skole, dat vrije tijd betekent. Onderwijs was namelijk iets waarvoor je vrije tijd moest hebben: de meeste mensen, ook kinderen, besteedden destijds al hun tijd aan werk. Die 'vrije tijd' moet er weer komen. De belemmeringen zitten niet in de wet. De wet specificeert het minimale. 'De School' wil daar overheen, wil juist meer bieden. De belemmeringen zitten meer in de interpretatie van de wet. Het vraagt veel doorzettingsvermogen en kennis over de wet die ten grondslag ligt aan de feitelijke uitoefening van toezicht en uitvoering van Inspectie om constructief het gesprek te kunnen aan gaan over de mogelijkheden. De grootste verzuchting van Ploegman is dat het onderwijs zo ingekapseld is en dat we zo massaal zijn geconditioneerd voor het huidige onderwijs dat sinds mensenheugenis op dezelfde manier functioneert.

'Vrije tijd' is niet bedoeld als ongestructureerdheid of besluiteloosheid. Ploegman: "In het klassieke onderwijs beslist de school, bij iederwijs beslist het kind. Bij 'De School' is er een besluitvormingsproces dat niet los staat van de belanghebbenden en dat leidt tot het delen van het besluit. Leerlingen, onderwijsgevend en ouders zijn dan de voor de hand liggende partners om te betrekken.

Als alles verloopt volgens planning opent 'De School' haar deuren op 1 augustus 2008 en kunnen de eerste leerlingen dan instromen.

De School als thuisbasis en vertrekpunt